Проект!

МОТИВИ

към законопроект за изменение и допълнение на Закона за марките и географските означения

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за марките и географските означения (ЗИД на ЗМГО) е изготвен, за да осигури прилагането на Регламент (ЕС) 2023/2411 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 година относно защитата на географските указания за занаятчийски и промишлени продукти и за изменение на регламенти (ЕС) 2017/1001 и (ЕС) 2019/1753 (наричан по-долу Регламента).

Законопроектът цели също така и усъвършенстване на правната уредба относно марките и географските означения чрез преодоляване на някои съществуващи нормативни празноти в процедурите, прецизиране на съдържанието на заявките и държавните регистри, засилване на правната защита и отстраняване на неточности в нормативната уредба.

Първата група предложения има за цел да приведе действащия закон в съответствие с изискванията на Регламента.

На ниво ЕС е създадена и успешно функционира специална система за правна закрила на географските означения за вина, спиртни напитки, селскостопански продукти, ароматизирани вина, храни с традиционно специфичен характер и незадължителни термини за качеството на селскостопанските продукти. С приемането на Регламента тази система е разширена, като въз основа на съществуващата вече sui generis схема за земеделските продукти в рамките на Европейския съюз се установява хармонизирана и единна правна закрила и на географските указания за занаятчийски и промишлени продукти.

Със ЗИД на ЗМГО се създава глава трета „а“ със заглавие „Географски указания за занаятчийски и промишлени продукти с действие на територията на Европейския съюз“. С разписаните в нея пет раздела се определя компетентния за Република България орган относно географските указания за занаятчийски и промишлени продукти и се урежда националния етап на процедурите по тяхната регистрация, измененията на спецификацията и заличаването, както и дейностите по контрол и правоприлагане. Въведени са и съответните определения на термините „географски указания за занаятчийски и промишлени продукти с действие на територията на Европейския съюз“, „географски означения“, „трансграничен географски район“ и „системно неизпълнение на задължение“. Регламентирано е поддържането на досие на хартиен или електронен носител за географските указания за занаятчийски и промишлени продукти и техните заявители, което да съдържа цялата информация, свързана с националните процедури по регистрацията, заличаването или изменението на спецификацията.

По детайлите на предложените промени:

За компетентен орган съгласно чл. 12, параграф 1 и чл. 50, параграф 1 от Регламента се определя Патентното ведомство на Република България, което ще се подпомага от постоянна междуведомствена консултативна комисия, включваща представители на държавни органи и публичноправни организации. С оглед принципите за публичност и прозрачност, извън Регистъра на географските указания за занаятчийски и промишлени продукти с действие на територията на Европейския съюз на Службата на ЕС за интелектуална собственост (СЕСИС), Патентното ведомство ще поддържа списъци за географските указания с предоставена временна национална защита и техните заявители; за

производителите с издаден или подновен сертификат за използване на географско указание; за органите за сертифициране на продукти или физическите лица с разрешение за делегирани контролни задачи, както и за лицата с предоставен преходен период.

С цел установяване на свободно, ефективно и ефикасно функциониране на системата за географски указания е предвидено приемането на наредба за реда за оформяне, подаване и разглеждане на заявки за регистрация, опозиции, изменения на спецификацията на продукта и другите искания, разглеждани от националния орган.

По отношение на националния етап на процедурата по регистрация се предвижда експертиза на заявката за регистрация на географско указание за занаятчийски и промишлени продукти, публикация на одобрената заявка, опозиция срещу заявката, изпращане или отказ за изпращане на заявката на ниво ЕС, оттегляне на заявката. Също така за лицата, подали опозиция срещу заявката за регистрация на географско указание, е заложена възможността за подаване на искане за предоставяне на преходен период до десет години за привеждане в съответствие със спецификацията на продукта. По отношение на заявките, които се изпращат за регистрация на ниво ЕС за заявителите е предвидена възможност за временна национална защита.

Националният етап на процедурата за изменение на спецификацията на продукта е обособена от гледна точка на вида на изменението – дали е на ниво ЕС или е стандартно.

Подобно на регистрацията на географско указание и производството по заличаване е разделено на два етапа - национален и на ниво ЕС като се следват аналогични процедури.

Отделно от горепосочените процедури са разписани и действията по защита, контрол и правоприлагане във връзка с географските указания за занаятчийски и промишлени продукти. По отношение на контрола със законопроекта са предложени формите на лична декларация за спазване на изискванията на съответната спецификация и мониторинг на използването на географското указание на пазара, включително и при електронна търговия.

За да се изгради доверие у потребителите и да се гарантира наличието в занаятчийските и промишлените продукти на специфични характеристики, дължащи се на географския им произход, се извършва контрол въз основа на подадени сигнали и анализ на риска. Освен това, предвид необходимостта за производителите бързо и лесно да докажат, че са оправомощени да използват защитено географско указание, е предвидено издаването или подновяването на издаден вече сертификат за разрешение за използване на географско указание.

Мониторингът на използването на пазара на географски указания е другият механизъм за контрол, който, посредством предотвратяването на измамни и заблуждаващи практики, осигурява на производителите на продукти със защитени географски указания както възвращаемост на направените от тях инвестиции, така и възпрепятстване на нарушенията на правото, произтичащо от регистрацията на географското указание. Мониторингът на пазара за установяване на злоупотреби със защитени географски указания се извършва въз основа на анализ на риска и на сигнали от заинтересовани производители. Със законопроекта се предоставя и възможност за гражданскоправна защита, чрез подаване на иск за нарушение. Също така при достатъчно данни за извършване на нарушение на правото върху защитено географско указание в онлайн среда, по искане на лицето с право на иск, като привременна мярка съдът може да допусне премахване на незаконно цифрово съдържание. Защитата на правото върху регистрирано географско указание е засилена и чрез допълване на разпоредбите относно административните нарушения и наказания, като към деянията, които съставляват административни нарушения е добавено използването по

смисъла на чл. 40 от Регламента, а кръгът на лицата, които могат да инициират проверка за установяване на нарушение е разширен с оправомощените от съответното законодателство да упражняват права, произтичащи от регистрирано географско указание. С цел постигане на по-стабилна защита на географските указания и по-ефективна борба с фалшивите стоки и продукти, не само в реална, но и в онлайн среда, в това число и по отношение на имената на домейни, информацията относно рекламата, популяризирането и продажбата на стоки, която нарушава правото върху регистрирани географски указания се приема за незаконно съдържание, за което е предвидено издаването на заповед за премахването му, самостоятелно или в рамките на образувано административнонаказателно производство. Мерки срещу нарушенията още са и отнемането на предмета на нарушението и предаването му за унищожаване, изтеглянето на продукти от търговската мрежа, които се предлагат в нарушение на чл. 40 и 44 от Регламента, както и премахването на съответното означение, когато то се използва във връзка с предоставянето на услуги.

В съответствие с Регламента законопроектът урежда възможността Патентното ведомство да делегира на местни или чуждестранни органи, или физически лица за сертифициране на продукти, извършването на проверките за съответствието на продуктите с дадената спецификация преди и след пускането им на пазара или мониторинга на използването на пазара на географските указания. За делегирането на контролните задачи е предвидена съответната процедура. С получаването на разрешение за извършване на делегирани контролни задачи органите или физическите лица за сертифициране на продукти се ангажират да изпълняват определени задължения, като при установяване на пропуски се дава предписание за отстраняването им.

Във връзка с осъществяването на контрол са предложени ефективни и пропорционални санкции, които целят да предотвратят евентуално измамно поведение от страна на производителите на продукти с географски указания или да възпрат нарушенията на правото върху географско указание от всяко друго лице. Размерът на глобите и имуществените санкции, в това число и при повторност на нарушението, е съобразен с този при марките и останалите географски означения, попадащи извън обхвата на Регламента. При определянето на размера е отчетено, че нарушенията се извършват от търговци, които реализират високи печалби благодарение на това, че използват означения, придаващи значителна стойност на продуктите и привличащи повече купувачи, които са заблудени, че придобиват стоки с гарантирано качество.

Предвидени са административнонаказателни разпоредби и при осъществяване без разрешение на дейности по контрол от органи или физически лица за сертифициране на продукти. Тук размерът на санкциите е в зависимост от тежестта на нарушението и е съобразен с размера на имуществените санкции за лицата, контролиращи съответствието на земеделските продукти и храните с традиционно специфичен характер или защитено географско означение със спецификацията на продукта или храната, съдържащ се в чл. 64, ал. 1 от Закона за прилагане на общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз.

На следващо място проектът на акт дава възможност на участниците в производствата относно географските указания да продължават и да възстановяват сроковете за отговор, както и да обжалват пред Административен съд София - град неблагоприятните за тях актове.

Във връзка с националните процедури по регистрация, заличаване и контрол е предвидено заплащането на такси, които следва да покрият административните разходи за управление на системата за географските указания за занаятчийски и промишлени

продукти. При тяхното въвеждане е отчетен фактът, че повечето заявители и ползватели са от категорията на микро, малките и средните предприятия, които съставляват по-голямата част от основните оператори на пазара на стоки с добавена стойност.

Тъй като с Регламента се установява нормативна рамка на Европейския съюз за правна закрила на географските указания за занаятчийски и промишлени продукти, която следва да замени националната, с проекта е предвидено, че производствата по заявки за регистрация и вписване на ползватели на географски указания за занаятчийски и промишлени продукти, по които до 2 декември 2026 г. няма влязло в сила решение, се прекратяват. Националната регистрацията на географски указания за занаятчийски и промишлени продукти, за които до 2 декември 2026 г. не е подадено искане за регистрация по реда на Регламента до Европейската комисия и СЕСИС, също се прекратява. Националната закрила на регистрираните географски указания с искане до Европейската комисия и СЕСИС се удължава до приключване на производството по регистрация на ниво ЕС с влязло в сила решение. Предвидено е също така, че не се образуват, а образуваните административнонаказателни производства се прекратяват, когато са във връзка с извършени до 2 декември 2026 г. нарушения на правото върху регистрирани по национален ред географски указания, обхванати от Регламента.

Прилагането на разпоредбите на глава трета „а“ е предвидено от 1 декември 2025 г., когато започва прилагането на Регламента. Същевременно разпоредбите, свързани с утвърждаването и дейността на Патентното ведомство като компетентен орган, редът за провеждане на процедурите и делегирането на контролни задачи, е предвидено да влезе в сила от деня на обнародването на законопроекта, с цел осигуряване на правилното функциониране на системата.

Втората група промени в проекта на акт се състои в корекцията на някои празноти и неточности, касаещи производствата по регистрация, спорове и вписвания във връзка с марки, международни регистрации на марки с посочване или с произход от Република България, географски означения и техните ползватели, преобразуване на марки на Европейския съюз в национални заявки; приложното поле, представителството, правилата за кореспонденция и държавните такси; държавните регистри на марките и географските означения и публикациите в Официалния бюлетин на Патентното ведомство.

С оглед равнопоставеност и премахване на ненужните бариери за търговията и общия икономически обмен, за чуждестранните физически и юридически лица отпада изискването за взаимност в чл. 2 на досега действащия ЗМГО, както и аналогично в останалите закони, уреждащи права върху индустриалната собственост.

С цел намаляване на административната тежест и улесняване на комуникацията с потребителите на услугите, със законопроекта е предвидено унифициране на изискванията и средствата за комуникация. Също така във връзка с възможността за кореспонденция по електронен път, са фиксирани и допълнени начините за осъществяването ѝ, чрез конкретното им изброяване. Отново с оглед ефективността при използването на електронните средства за подаване на документи, е предложена промяна, която регламентира и позволява прилагането на електронни форми на упълномощаване в рамките на процедурите по правна закрила и защитата на марките, географските означения и вписаните ползватели.

По отношение на заявките за регистрация на марки и географски означения, за улесняване на заявителите е въведено уточняване на термина „данни“, който е заменен с посочване на информацията, която да бъде предоставена. Конкретизирано е, че някои от

реквизитите в заявката и придружаващите я доказателства за извършено плащане на такси, не са задължителни. Свидетелство за регистрация се издава при изрично искане и заплащане на съответната такса. Въведени са също така определения за „тип“ и „вид“ на марката, като типовете марки са сведени до индивидуална, колективна и сертификатна, а за видовете е изготвен максимално широк, неизчерпателен списък.

С проекта на акт са направени и уточнения при определянето на дата на подаване на заявката за марка, при провеждането на формална експертиза и експертиза по същество на заявки за марки, при разглеждането на опозиции, жалби и искания, в това число при извеждането на случаите на спиране и прекратяване на производствата по заявки, опозиции и спорове. За установените нередовности по допустимостта в производството по опозиции е добавено отбелязване, че те могат да бъдат отстранени в 14-дневен срок по подобие на производствата по жалби и искания. На следващо място при извършване на проверките по същество в хода на различните процедури са уточнени обстоятелствата, по които органът прави преценка. Накрая, по повод хипотезите за спиране и прекратяване на производствата по марки и географски означения са съобразени някои случаи за спиране и прекратяване на процедурата. Въведена е възможност въпреки липсата на отстранени недостатъци производството да продължи, когато не е възпрепятствано идентифицирането на страните, предмета или обхвата на спора. В случай на формални нередовности за част от заявените стоки или услуги отпада досегашната практика на прекратяване за всички стоки или услуги, като е заменена с прекратяване само за тези, за които не са изпълнени законовите изисквания. Подобна е промяната и при прекратяването на действието на регистрацията на марка, което реално ще настъпи единствено при отказ на притежателя ѝ за всички стоки или услуги, за които тя е регистрирана.

За бързина на административното производство, с проекта на акт е предвидено прецизиране на срока за публикация в Официалния бюлетин на Патентното ведомство, която е предвидено да се извършва до един месец в първия възможен брой на бюлетина. При публикацията на международните регистрации на марки с посочване на Република България е отчетена необходимостта от спазването на ограничението съгласно чл. 5, ал. 2, б. а) от Протокола относно Мадридската спогодба за международна регистрация на марки от една година за постановяване на предварителен отказ, считано от датата на уведомяването на ведомството за международната регистрация. Прецизирани са и случаите на непубликуване на международна регистрация при неизпълнени изисквания за описание на стоките или услугите, неприложени правила за използване на колективна или сертификатна марка или техен превод на български език.

С оглед прозрачност и предвидимост на етапите на процедурите подробно са разписани производствата пред Патентното ведомство във връзка с международните регистрации на марки и преобразуваните в национални заявки марки на Европейския съюз, като са създадени нови чл. 107а – 107и по аналогия на разпоредбите за националните заявки за марки. Отделно от процедурите по признаване или запазване на вече признатото действие на международните регистрации на територията на Република България са изведени производствата по исканията за трансформация на международна регистрация на марка в национална и за заместване на национална регистрация с международна. Разпоредбите съдържат условията, които следва да са изпълнени, за да се допусне трансформация или вписване на заместване, включително изискването за тройна идентичност между марка, стоки или услуги и притежател. Въведена е още възможността за разделяне на международна регистрация на марка с посочване на Република България, когато за нея е постановен частичен отказ или срещу действието на регистрацията е подадена опозиция за

част от стоките или услугите ѝ. Допълнения има и по отношение на международните регистрации на национални марки, които засягат съдържанието на заявката, изпращането на уведомление за отстраняване на нередовности, комуникацията с Международното бюро.

За териториалното разширение на международна регистрация на национална марка и за зависимостта на международните регистрации от базовите национални марки са създадени нови чл. 108а – 108в. В проекта е доразвита и процедурата по преобразуване на марка на Европейския съюз в национална заявка.

За облекчаване на процедурата за вписване на промени в обстоятелствата, издаването на решения е сведено до случаите на необразуване, прекратяване и отказ за вписване. За отстраняване на пропуски е създаден нов чл. 34а, с който процедурата по вписване на прекратяването на действието на регистрацията на марка и отказ от право е разгърната по-обстойно.

С цел улесняване на заинтересованите страни и предотвратяване на ненужно забавяне на процедурата е предвидено съществуването на авторско право, когато такова е противопоставено на регистрацията на марка, да се установява както по съдебен ред, така и директно в рамките на производството по заличаване.

Освен това лицата, пропуснали законоустановени срокове, ще мога да искат възстановяване в 3-месечен срок (вместо досегашния 1-месечен срок) от отпадане на причината за пропускане на срока, но не по-късно от 1 година от изтичането му (вместо досегашния 3-месечен срок). Разширен е и кръгът на лицата, които могат да искат подновяване на регистрацията на марка, с включване на други лица с правен интерес (заложни кредитори, взискатели по запор и др.), чийто правен интереси може да бъде увреден от погасяването на марката. За ефективност на правните средства за защита и еднаква практика, обжалването на актовете, постановени във връзка с допустимостта и формалната редовност на заявките, жалбите и исканията относно марки и географски означения е възложено на Административния съд София - град.

Заедно с горепосочените промени, съществена част от предложените изменения представляват тези, гарантиращи правилното прилагане на европейското законодателство в областта на правната закрила на марките и географските означения.

Във връзка с това относно приложението на Регламента (е направено допълване на абсолютните основания за отказ, където към храните с традиционно специфичен характер, като основание за отказ, са присъединени и незадължителните термини за качество на селскостопанските продукти. Предвид правилата за прилагането на Регламент (ЕС) 2023/2411 и Регламент (ЕС) 2024/1143, конкретизирани са изключенията от регистрацията на географските означения по глава трета от закона.

С цел по-голяма гъвкавост е преработен чл. 12, ал. 5 от закона като е предвидена възможност за установяване на недобросъвестност и в рамките на производствата по опозиция и заличаване. Недобросъвестността освен това е определена за абсолютно основание за заличаване на регистрацията на марка, като подход, който позволява превенция и преустановяване на недобросъвестните практики по регистрация на марки, които противоречат на честните търговски и бизнес отношения. Заложено е изискването за наличието на правен интерес и са доразвити етапите на процедурата по отмяна на регистрацията на марка, когато трябва да се докаже реално използване към по-ранната дата.

Прецизирани са случаите на недопустимост на разделяне на заявката и регистрацията на марка, както и по-подробно е разписана процедурата по разделяне на марка. Аналогична процедура е предвидена и за оттеглянето, ограничаването и промените в заявката.

Срокът за представяне на приоритетен документ, издаден от компетентния орган на страната, в която е заявена предходната марка, от двумесечен е променен на тримесечен.

Друга категория промени в правната уредба визират необходимостта от осигуряването на ефективна защита на правата върху марки и географски означения, както и съобразяване с установената съдебна практика. Като изключение от принципа за свободно движение на стоки, съгласно който от съществено значение е притежателят на марка да не може да забрани използването ѝ от трети лица за означени с нея изделия, които са били пуснати в обръщение в Европейското икономическо пространство от него или с неговото съгласие, в чл. 113 от проекта на акт за нарушение е посочено и използването на марка за означени с нея от маркопритежателя или със съгласието му стоки, но само ако към момента на използването правото върху марка не е изчерпано. Тъй като все по-често в търговския оборот като средство за реализирането на стоки се прилага методът на спедиция или пощенски услуги, за търговско използване е възприето и изпращането на стоки чрез пощенски, куриерски или транспортен оператор. С цел да се редуцират случаите на повратното разбиране, че не е налице нарушение на право върху марка, когато използваният знак представлява собствена марка на нарушителя, в чл. 127 е въведено уточнението, че наказание се налага независимо дали съответният знак е регистрирана марка или промишлен дизайн, ако е с по-късна дата на заявяване или приоритет. По-стриктно формулиране е предвидено също за инициативата за провеждането на проверки за нарушение, доколкото искането на прокурора или органите на МВР се обхваща от служебната проверка по чл. 128, ал. 1, т. 1 от закона. Допълнително е предоставена възможност на трети лица, твърдящи че са пострадали от нарушение да сигнализират за такова.

С преходните и заключителни разпоредби на законопроекта се прави изменение и на определени разпоредби от Закона за патентите и регистрацията на полезните модели, Закона за промишления дизайн, Закона за закрила на новите сортове растения и породи животни; и Закона за топологията на интегралните схеми. Целта на промените е унифициране с разпоредбите във връзка с марките и географските означения относно подаването на документи в Патентното ведомство и изискванията към тях, както и размяната на кореспонденция, срокът за подаване на искане за възстановяване, съдебния контрол, изключенията от възлагането на Патентното ведомство на съдебни разноски и спиране на съдебното производство при наличие на преюдициално висящо административно или друго съдебно производство. В Закона за топологията на интегралните схеми са включени измененията в изпълнение на РМС № 233 от 29 март 2024 г., по конкретно на мярка 132 от Плана за намаляване на административната тежест. Аналогични изменения са предвидени и в Закона за закрила на новите сортове растения и породи животни.

Допълнителни изменения са предвидени в Закона за промишления дизайн, с които се въвежда хармонизиране между правните норми, уреждащи защитата на правата върху марки и географски означения, от една страна, и промишлени дизайни от друга. Предвид това, че марките и промишлените дизайни, като обекти на индустриална собственост, се припокриват в много от своите характеристики на активи, чиято неправомерна употреба би довела до сериозни финансови и имиджови загуби за собствениците им и до неоправдани печалби за нарушителите, е заложено пълно уеднаквяване на размера на глобите и санкциите. Тъждественост е предложена и по отношение на инициативата за провеждане на проверки за нарушения, установяването на нарушения и издаването на постановления.

В Закона за патентите и регистрацията на полезните модели по отношение на таксите за издаване и публикация на патент и превод на описанието и претенциите на

Европейски патент, с посочване на Република България, е фиксирано, че в случаите на биотехнологично изобретение, чието описание включва листинг на последователности над 10 страници, се дължи такса за 10 страници. Целта е да се балансират разходите на заявителите и да се избегне тяхната прекомерност, като се постига разумно фиксиране на размера на дължимата такса.

С приемането на проекта на ЗИД на ЗМГО ще се осигури правилното прилагане на европейското законодателство в областта на правната закрила на марките и географските означения. В допълнение ще бъде усъвършенствана правната уредба относно обектите на индустриална собственост, в това число и защитата им, чрез преодоляване на съществуващите нормативни празноти и доразвиване на административните процедури.